

**ПРИВАТНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«КИЇВСЬКИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»**



НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
ВИРОБНИЧА ПРАКТИКА З
КЛІНІЧНОЇ ФАРМАЦІЇ ТА ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ОПІКИ
КУРИКУЛУМ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

рівень підготовки другий (магістерський) рівень вищої освіти

галузь знань 22 Охорона здоров'я

спеціальність 226 Фармація Промислова фармація

для студентів 5 курсу X семестру (6 курсу XI семестру)

фармацевтичного факультету

Мова навчання українська

- I. Пояснювальна записка.
- II. Структура навчальної дисципліни.
- III. Тематичний план лекцій.
- IV. Тематичний план практичних занять (семінарських занять, лабораторних занять).
- V. Тематичний план самостійної роботи.
- VI. Перелік індивідуальних завдань.
- VII. Результати навчання.
- VIII. Методи навчання студентів.
- IX. Методи контролю якості знань студентів.
- X. Критерії оцінювання знань студентів із дисципліни.
- XI. Засоби оцінювання знань студентів.
- XII. Рекомендована література.
- XIII. Основна та допоміжна література.
- XIV. Використання інформаційних ресурсів.
- XV. Форма підсумкового контролю успішності навчання.

I. Пояснювальна записка.

Програма навчальної дисципліни «Виробнича практика з клінічної фармації та фармацевтичної опіки» відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістра напряму 226 «Фармація. Промислова фармація». **Предметом** вивчення навчальної дисципліни «Виробнича практика з клінічної фармації та фармацевтичної опіки» є алгоритм здійснення фармацевтичної опіки під час відпуску лікарських засобів за призначенням лікаря (за рецептом) або безрецептурних ліків з аптеки, консультаційна і інформаційна робота в аптечному закладі, а також робота фахівця з профілактики та моніторингу побічної дії лікарських засобів.

II. Структура навчальної дисципліни.

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньокваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань Охорона здоров'я	Обов'язкова	
	Напрямок підготовки Фармація Промислова фармація		
Модулів – 1		Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		5-й	5-й
Загальна кількість годин – 90		Семестр	
	10-й	10-й	
	Освітньокваліфікаційний рівень: магістр	Лекції	
		10 год.	0 год.
		Практичні, семінарські	
		40 год.	10 год.
		Самостійна робота	
		40 год.	70 год.
		Індивідуальні завдання: не передбачені	
		Вид контролю: залік	

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усь го	у тому числі				
		л	пр	СРС				л	пр	СРС		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Тема 1. Мета, завдання і зміст практики. Основні принципи медичної деонтології та етики.	8	2	2	4			8			8		
Тема 2. Фармацевтична опіка при симптоматичному лікуванні захворювань системи травлення	14	2	6	6			10		2	8		
Тема 3. Фармацевтична опіка при симптоматичному лікуванні застудних захворювань Профілактика застуди	10		4	6			8			8		
Тема 4. Фармацевтична опіка при симптоматичному лікуванні суглобового та м'язового болю. Фармацевтична опіка при болю голови.	14	2	6	6			10		2	8		
Тема 5. Фармацевтична опіка при	10		4	6			8			8		

симптоматичному лікуванні травматичних, інфекційних та паразитарних уражень шкіри та її придатків												
Тема 6. Фармацевтична опіка при симптоматичному лікуванні порушень діяльності центральної нервової системи	14	2	6	6			10	2	8			
Тема 7. Фармацевтична опіка при медикаментозному та немедикаментозному лікуванні місцевих розладів кровообігу	10		6		4		12	2	10			
Тема 8. Фармацевтична опіка при відпуску ОТСпрепаратів для усунення та профілактики вітамінної недостатності	10	2	6		2		14	2	12			
Всього	90	10	40	40			90	10	80			

III. Тематичний план лекцій.

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
1	Мета, завдання і зміст практики. Основні принципи медичної деонтології та етики.	2	-
2	Фармацевтична опіка при симптоматичному лікуванні захворювань системи травлення	2	-
3	Фармацевтична опіка при симптоматичному лікуванні суглобового та м'язового болю, болю голови	2	-
4	Фармацевтична опіка при симптоматичному лікуванні порушень діяльності центральної нервової системи	2	-
5	Фармацевтична опіка при відпуску ОТС-препаратів для усунення та профілактики вітамінної недостатності	2	-
Усього годин		10	-

IV. Тематичний план практичних занять (семінарських занять, лабораторних занять).

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
1	Мета, завдання і зміст практики. Основні принципи медичної деонтології та етики.	4	-
2	Фармацевтична опіка при симптоматичному лікуванні захворювань системи травлення	6	2
3	Фармацевтична опіка при симптоматичному лікуванні застудних захворювань. Профілактика застуди.	6	-
4	Фармацевтична опіка при симптоматичному лікуванні суглобового та м'язового болю, болю голови	6	2
5	Фармацевтична опіка при симптоматичному лікуванні травматичних, інфекційних та паразитарних уражень шкіри та її придатків	6	-
6	Фармацевтична опіка при симптоматичному лікуванні порушень діяльності центральної нервової системи	6	2

7	Фармацевтична опіка при медикаментозному та немедикаментозному лікуванні місцевих розладів кровообігу	4	2
8	Фармацевтична опіка при відпуску ОТС-препаратів для усунення та профілактики вітамінної недостатності	2	2
Усього годин		40	10

V. Тематичний план самостійної роботи.

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
1	Мета, завдання і зміст практики. Основні принципи медичної деонтології та етики.	4	8
2	Фармацевтична опіка при симптоматичному лікуванні захворювань системи травлення.	6	8
3	Фармацевтична опіка при симптоматичному лікуванні застудних захворювань. Профілактика застуди.	6	8
4	Фармацевтична опіка при симптоматичному лікуванні суглобового та м'язового болю, болю голови.	6	8
5	Фармацевтична опіка при симптоматичному лікуванні травматичних, інфекційних та паразитарних уражень шкіри та її придатків	6	8
6	Фармацевтична опіка при симптоматичному лікуванні порушень діяльності центральної нервової системи	6	8
7	Фармацевтична опіка при медикаментозному та немедикаментозному лікуванні місцевих розладів кровообігу.	4	10
8	Фармацевтична опіка при відпуску ОТС-препаратів для усунення та профілактики вітамінної недостатності.	2	12
Усього годин		40	70

VI. Перелік індивідуальних завдань (не передбачено).

VII. Результати навчання.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач освіти повинен *знати*:

- основні діючі накази та іншу нормативну документацію МОЗ України щодо прийому рецептів і відпуску лікарських препаратів з аптеки;
- сучасний асортимент і класифікацію лікарських засобів;
- Перелік безрецептурних препаратів, дозволених до застосування в Україні, номенклатуру ОТС-препаратів;
- правила безрецептурного відпуску лікарських препаратів;
- характерні клінічні симптоми найбільш розповсюджених захворювань, що вимагають обов'язкової консультації лікаря;
- принципи збору анамнезу хвороби, анамнезу життя, лікарського анамнезу;
- алгоритм вибору оптимального безрецептурного препарату для лікування захворювань і патологічних станів, при яких можливе самолікування;
- принципи фармацевтичної опіки відвідувачів аптеки при відпуску безрецептурних препаратів;
- категорії відвідувачів аптеки, що вимагають особливо пильної фармацевтичної опіки – (групи ризику);
- організацію інформаційної і консультативної роботи в аптеці;
- правила охорони праці і техніки безпеки *вміти*;
- користатися нормативною і довідковою літературою по лікарських препаратах;
- орієнтуватися в номенклатурі вітчизняних і закордонних лікарських препаратів;
- визначати серед відвідувачів аптеки категорію пацієнтів, яка вимагає обов'язкової консультації лікаря;
- визначати серед відвідувачів аптеки категорію пацієнтів, у якій можливе проведення самолікування;

- відносити лікарські препарати в категорію “рецептурних” і “безрецептурних”; □ консультувати відвідувачів аптеки з усіх питань, які стосуються лікарської терапії (як рецептурними, так і безрецептурними засобами); □ збирати анамнез (хвороби, життя, лікарський анамнез);
- вибирати оптимальний безрецептурний препарат для конкретного відвідувача аптеки;
- здійснювати фармацевтичну опіку відвідувачів аптеки при відпуску безрецептурних та рецептурних препаратів;
- виконувати правила охорони праці і техніки безпеки.

володіти:

- навичками визначення серед відвідувачів аптеки категорії пацієнтів, яка вимагає обов'язкової консультації лікаря;
- навичками визначення серед відвідувачів аптеки категорії пацієнтів, у якої можливе проведення самолікування;
- навичками визначення “рецептурних” і “безрецептурних” лікарських препаратів; □ навичками консультування відвідувачів аптеки з усіх питань, які стосуються лікарської терапії (як рецептурними, так і безрецептурними засобами);
- навичками збору анамнезу (хвороби, життя, лікарський анамнез);
- навичками з вибору оптимального безрецептурного препарату для конкретного відвідувача аптеки;
- навичками з проведення фармацевтичної опіки відвідувачів аптеки при відпуску безрецептурних та рецептурних препаратів;
- навичками самостійної роботи з Державним реєстром лікарських засобів та джерелами навчальної, наукової та додаткової літератури;
- навичками пошуку відео, друкованих та електронних джерел, роботи з ресурсами Інтернет.

VIII. Методи навчання студентів.

Словесні

Розповідь-пояснення використовується під час навчання студентів на протязі лекції. За метою виділяються такі види розповіді: розповідь-вступ, розповідь-повідь, розповідь-висновок. Ефективність зазначеного методу залежить головним чином від уміння викладача розповідати, дохідливості та доступності інформації, від поєднання його з іншими методами навчання.

Бесіда – це діалог між викладачем та студентом, який дає можливість за допомогою цілеспрямованих і вміло сформульованих питань спрямувати слухачів на активізацію отриманих знань. Саме з допомогою їх викладач активізує діяльність слухачів, ставлячи їм запитання для розмірковування, розв'язання проблемної ситуації.

Лекція служить для пояснення теми; її типовими ознаками, є тривалість запису плану та рекомендованої літератури, уведення та характеристика нових понять, розкриття та деталізація матеріалу, завершальні висновки викладача, відповіді на запитання.

Наочні методи

Ілюстрація – допоміжний метод при словесному методі, її значення полягає в яскравішому викладенні та показі власної думки.

Демонстрація характеризується рухомістю засобу демонстрування, наприклад, демонстрація навчальних фільмів.

- Практичні методи: вправи, надання невідкладної медичної допомоги. Ці методи не несуть нової навчально-пізнавальної інформації, а служать лише для закріплення, формування практичних умінь при застосуванні раніше набутих знань.
- Навчальна робота під керівництвом викладача – самостійна робота. До неї належать написання рефератів, самостійні письмові роботи, контрольні роботи, написання тестів.

Видами навчальних занять згідно з навчальним планом є:

- А) лекції;
- Б) практичні заняття (семінарські заняття);
- В) самостійна робота студентів;
- Г) консультації.

ІХ. Методи контролю якості знань студентів.

Перевірка глибини засвоєння знань, рівня сформованості навичок та умінь слухачів відбувається у формі поточного, проміжного та підсумкового видів контролю.

Поточний контроль здійснюється через оцінювання усних відповідей щодо проблем для обговорення, передбачених планом семінарських занять, а також шляхом:

- проведення експрес-опитувань,
- тестування,
- підготовки доповідей і рефератів,
- написання самостійних і модульних контрольних робіт.

При оцінюванні враховується глибина теоретичних знань слухачів і вміння застосовувати їх на практиці.

Проміжний контроль передбачає перевірку рівня засвоєння слухачами теоретичного і практичного матеріалу модулів і здійснення в межах семестру наприкінці планового вивчення навчальної дисципліни. Рівень практичних навичок оцінюється в процесі виконання слухачами практичних вправ з надання невідкладної медичної допомоги.

Підсумковий контроль проводиться у формі заліку після закінчення вивчення навчальної дисципліни. Структура білета передбачає два теоретичні питання з усіх тем, передбачених програмою.

Х. Критерії оцінювання знань студентів із дисципліни.

ХІ. Засоби оцінювання знань студентів.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота								Підсумковий тест (залік)	Сума
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2					120-200
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8		

T1, T2 ... T18 – теми змістових модулів.

**Шкала конвертації оцінок
за національною шкалою оцінювання знань в шкалу ECTS**

Сума балів з дисципліни за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для заліку
180-200	A	ЗАРАХОВАНО
170-179.99	B	
160-169.99	C	
141-159.99	D	
120-140.99	E	
100-119	FX	Не зараховано з можливістю повторного складання
1-99	F	Не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

ХІІ. Рекомендована література.

ХІІІ. Основна та допоміжна література.

Основна

1. Клінічна фармація : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / за ред. В.П. Черних, І.А. Зупанця, І.Г. Купновицької. – Х. : НФаУ : Золоті сторінки, 2013. – 912 с.
2. Клиническая фармация : базовый учеб. для студентов высш. фармацевт. учебных заведений (фармац. фак.) IV уровня аккредитации ; (изд. доработ. и доп.) / под ред. В.П. Черных, И.А. Зупанца, И.Г. Купновицкой. Харьков : НФаУ : Золотые страницы, 2015. – 1056 с.
3. Клінічна фармація (фармацевтична опіка): підруч. для студ. вищ. мед. (фармац.) навч. закл. / І.А.Зупанець, В.П.Черних, Т.С.Сахарова та ін.; за ред. В.П.Черних, І.А.Зупанця. – Х. : НФаУ : Золоті сторінки, 2011. – 706 с.
4. Наказ МОЗ України № 41 від 19.01.2017 р. "Про затвердження Переліку лікарських засобів, дозволених для застосування в Україні, які відпускаються без рецептів з аптек та їх структурних підрозділів".
5. Основы клинической медицины: симптомы и синдромы в практической фармации : учеб.

пособие / И.А.Зупанец, С.Б.Попов, Ю.С.Рудык и др.; под ред. В.П.Черных, В.Ф.Москаленко, И.А.Зупанца. – 2-е изд., доп., перераб. – Х.: Золотые страницы, 2011. – 128 с.

6. Протоколи провізора (фармацевта) / розроб.: В.П. Черних, І.А. Зупанець, М.М. Нестерчук та ін. ; за ред. В.П. Черних, І.А. Зупанця, О.М. Ліщишиної. – Х. : Золоті сторінки, 2013. – 192 с.
7. Фармацевтична опіка : практичний посібник / І. Зупанець, В. Черних, С. Попов та ін. ; за ред І. Зупанця, В. Черниха. – Київ : Фармацевт Практик, 2016. – 208 с.
8. Rx index – довідник еквівалентності лікарських засобів. – Київ : Фармацевт Практик, 2016. – 848 с.
9. Фармацевтическая опека: атлас /И.А. Зупанец, В.П. Черных, С.Б.Попов и др.; Под ред. И.А. Зупанца, В.П. Черныха. – 2-е изд., перераб. – К.: «Фармацевт Практик», 2007. – 144 с.

Допоміжна

1. Клінічна фармакологія: Підруч. для студ. вищ. навч. закл. у 2 т. / За ред. І.А. Зупанця, С.В. Нальотова, О.П. Вікторова – Х.: Вид-во НФаУ: Золоті сторінки, 2007. – Т. 1 – 348 с., Т. 2 – 312 с.
2. Клінічна фармакологія: підручник / За ред. О.Я. Бабака, І.С. Чекмана. – К.: Медицина, 2008. – 760 с.
3. Компендиум 2016 – лекарственные препараты / под ред. В.Н. Коваленко – К.: МОРИОН, 2016. – 2416 с.
4. Основы клинической фармакологии и рациональной фармакотерапии: Рук. для практикующих врачей /Ю.Б. Белоусов, М.В. Леонова, Д.Ю. Белоусов и др.; Под общ. ред. Ю.Б. Белоусова, М.В. Леоновой. – М.: Бионика, 2002. – 368 с.

XIV. Використання інформаційних ресурсів.

Сайт Державного реєстру лікарських засобів України - www.drlz.com.ua

XV. Форма підсумкового контролю успішності навчання.

ЗАЛІК